

BESLUT

2015-06-08

Dnr: 15/00835,
858 och 859

SAKEN

Skavlan, SVT1, 2015-03-27, inslag med Jimmie Åkesson; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Intervjun med Jimmie Åkesson påannonserades av programledaren på följande sätt (programledarens uttalanden återges i enlighet med den översättningstext som visades i programmet).

Inför höstens val ledde han nationalistiska SD till nya höjder för att sedan försvinna totalt. Medan hans parti har varit nära att fälla regeringen har nästa gäst varit sjukskriven och utbränd. En helt unik situation i svensk politik. Jimmie Åkesson berättar sin historia.

I första skedet av intervjun berättade Jimmie Åkesson bland annat om sin sjukskrivning, att han hade fått hjälp av en psykolog och medicinerades. Jimmie Åkesson berättade vidare att han skulle komma tillbaka till politiken i april. Intervjun fortsatte enligt följande.

(Programledaren) – Medan du har varit borta har det varit ett himla liv i svensk politik. SD har varit centralt i detta eftersom man röstade på oppositionens budget. Därmed skapades en kris som fick statsministern att utlysa... Eller han skulle utlysa ett nyval, men det blev inte av. (Åkesson) – Det blev inget, nej. (Programledaren) – Jag undrar... Vad var din roll i det här medan det pågick? (Åkesson) – Det var en av de få saker jag sa till de som tog över tillfälligt efter mig. "Att nu sjukskriver jag mig och jag kommer att bryta. Jag måste göra det. Jag kommer att isolera mig från partiet men om ni tänker fälla regeringen så vill jag gärna veta det." (Programledaren) – Du hade kontroll över det, trots allt? (Åkesson) – Jag kan ju inte veta om de hade gjort det här om jag hade sagt tvärstopp. Det vet jag inte. Men det var inte så att jag misstuckte på något sätt utan jag höll med.Mitt...partisekreteraren Björn Söder skickade till mig ett SMS där han

frågade en sista gång: "Vad tycker du om det här?" Då skrev jag "Give them hell". Det var min... (Programledaren) – Give them hell? (Åkesson) – Ja. Jag tyckte att hela den här debatten blev så bisarr. Nu fick det räcka. Någonting måste hända. (Programledaren) – Är det ett bra sätt att ta ansvar för Sverige? (Åkesson) – Ja fast det, jag vill inte påstå att jag i det läget var inblandad i att ta ansvar för Sverige på det sättet. Jag menar bara att nu så... (Programledaren) – Det tror 13 procent av väljarna att du var. (Åkesson) – Ja, men jag säger nu att jag inte var inblandad i något beslut. Det var min utgångspunkt här att nu gör vi detta. Politiken har varit väldigt starkt på väg väldigt starkt utför, när det gäller invandringspolitiken inte minst, och vi slår rekord på rekord på rekord. Någonting måste hända.

Jimmie Åkesson förklarade därefter att Sverigedemokraterna (SD) håller fast vid sitt ultimatum om att fälla varje regering som är för en ökad invandring. Programledaren frågade hur länge ultimatumet gällde och följande sades.

(Åkesson) – Det gäller tills vi har förändrat politiken naturligtvis. Det är ju det mandat vi har fått av väljarna att göra. Jag tycker inte det är konstigt alls. Det är det som förväntas av oss. (Programledaren) – Vad, vad. (Åkesson) – Det kan ju lösas. Det harit min, det har jag sagt hela valåret och jag säger det nu igen och jag vet att alla mina andra partivänner också har sagt så här under så lång tid: Prata med oss, förhandla med oss. Sluta ignorera oss. Sluta kalla svenska folket som röstar på oss, de tretton procent som röstade på oss, för rasister och låtsas som att de inte finns. Sluta med det. (Programledaren) – Den utsträckta handen går inte ihop med "give them hell". (Åkesson) – Nu är det, skulle jag vilja påstå, två olika situationer här. (Programledaren) – Din gamle vän och ställföreträdare Mattias Karlsson har sagt att han ställer sig till förfogande som partiledare. Om han skulle ha fått så mycket smak på det att han utmanade dig, skulle det vara ett svek? (Åkesson) – Ja, alltså utifrån vad han har sagt till mig och inte till media av olika slag så, ja, då skulle det vara det naturligtvis. I så fall har han ljutit för mig. Men jag tror inte att det är så faktiskt. (Programledaren) – Är klimatet i svensk politik för hårt? (Åkesson) – Ja, delvis är det det. (Programledaren) – Om man säger att klimatet har blivit för hårt är det då inte ditt parti som mest har påverkat det? (Åkesson) – Nej, det tycker jag inte. (Programledaren) – Jag tänker på det språkbruk vi har sett och som du själv känner till alltför väl från representanter för ditt eget parti både före och efter din så kallade nolltolerans mot rasism. Man har använt ord som "parasiter", "judesvin", "gräshoppor", "kackerlackor" om människor från andra folkgrupper. (Åkesson) – Men det är ju inget som jag står bakom. Det vet ju du och de allra flesta. (Programledaren) – Nej, men det är ditt folk, som representerar dig. De representerar dig. (Åkesson) – Nej, det är det ju inte. Det gör de definitivt inte. (Programledaren) – Men de är ju representanter för Sverigedemokraterna. (Åkesson) – Nej, har de sagt så då är de inte det längre. Det kan jag garantera. (Programledaren) – Några är uteslagna, andra är kvar. (Åkesson) – Som har sagt de sakerna? (Programledaren) – Ska vi kolla...? Du har ju fått utesluta en del. Drygt 60, 65 personer, under 2014... (Åkesson) – Vi har uteslutit jättemånga människor ur partiet. (Programledaren) – Jonas Åkerlund, vice partiledare, vill "slänga ut ungefär en halv miljon av de mest uppenbara och värsta parasiterna". Det sa han på radio år 2002. Det säger kanske något. (Åkesson) – Ja, alltså det är inget språkbruk som vare sig jag eller ens han för den delen står bakom. Han står inte bakom det. Jag tycker att han förklarade på ett väldigt bra sätt att han var uppriktigt ledsen för det. (Programledaren) – Att han var ledsen? (Åkesson) – Att han inte står bakom det. Det är ju väldigt lätt i alla de här sammanhangen och det är ju också... (Programledaren) – En av era EU-jurister i EU-parlamentet kallar en känd akademiker för "judesvin". (Åkesson) – Han är tjänsteman och inte politiker och såvitt jag vet, nu har ju jag varit sjukskriven i ett halvår, men jag läste i en tidning att han inte skulle jobba där längre. (Programledaren) – Och på senare tid: "De rumänska zigenarna är som Egyptens gräshoppor". Sagt av en kommunfullmäktigekandidat i Vetlanda. (Åkesson) – Ja. Jag vet inte vem som har sagt det. (Programledaren) – Bättre att Sverige blir invaderat av kackerlackor än av

afrikaner. (Åkesson) – Han var inte utesluten? (Programledaren) – Han är utesluten. (Åkesson) – Ja. Det är ju så man får hantera det. Det går inte att hantera...man kan alltid göra så här. Lyfta fram enskilda tokstollar som väljer att uttrycka sig på ett sånt här sätt och som uppenbarligen inte tillhör samma parti som jag, åtminstone inte i teorin. Eller, så kan man välja att diskutera de problem som vi faktiskt har i samhället. (Programledaren) – Hur många exempel behövs för att det ska vara en kultur? (Åkesson) – Det är ingen kultur. Kulturen är snarare så att om du uttrycker dig på ett sätt som gör att du inte står bakom partiet... (Programledaren) – Hur många exempel måste du ha för att se att det är ett uttryck för en partikultur? (Åkesson) – Partikulturen är att de inte är välkomna i partiet om man uttrycker sig på ett sätt som det här till exempel. Det är det som är partikulturen. (Programledaren) – Har du tagit på dig ett hopplöst uppdrag att försöka göra partiet rumsrent? (Åkesson) – Det hopplösa i uppdraget är snarare att slippa den här typen av diskussioner i olika mediala sammanhang i stället för att till exempel diskutera gigantiska... (Programledaren) – Men du förstår väl att jag reagerar på språkbruket? Det är väldigt starkt. (Åkesson) – Det är inte så att det är någonting unikt, att det aldrig har diskuterats tidigare. Det är i princip varenda gång man är med i en intervju så pratar man om det här. Och jag har sagt vid åtskilliga tillfällen exakt samma saker, att står man inte bakom vår social-konservativa utgångspunkt, ställer man inte upp på självklara värderingar kring alla människors lika värdighet och liknande, då ska man inte vara med i vårt parti. Svårare än så är det inte. Jag kan säga det här nu igen till alla som eventuellt tillhör mitt parti och som tycker så att då kan ni vara med i ett annat parti. Svårare än så är det inte. (Programledaren) – Vi kan ta något som du själv har stöttat. Jag har en kampanjfilm här som ni producerade år 2010 och som TV4 vägrade att visa. Vi tittar på den.

Kampanjfilmen visades. I filmen visades en äldre kvinna med rullator och flera personer i niqab och burka med barnvagnar som gick mot ett bord med en skylt med texten statsbudget. I filmen sades följande.

Den 19 september kan du välja invandringsbroms före pensionsbroms. Rösta på Sverigedemokraterna.

Därefter fortsatte intervjun. Följande sades.

(Programledaren) – Vad tänker du när du ser den? (Åkesson) – Ja, jag har ju sett den några gånger tidigare och så även det har jag diskuterat i ett antal intervjuer genom många år. Det här är ju... (Programledaren) – Skulle du kunna använda den i dag? (Åkesson) – alltså, jag är inte kommunikator i partiet. Jag bestämmer inte... (Programledaren) – Men som partiledare? (Åkesson) – Situationen har ju inte förändrats till det bättre utan det är fortfarande så att vi har en... (Programledaren) – Jag pratar om filmen. (Åkesson) – Ja, alltså, filmen beskriver ju konflikten den ekonomiska konflikten mellan välfärd och fortsatt massinvandring. (Programledaren) – Många skulle beskriva filmen som ganska klichéartad och rasistisk. (Åkesson) – På vilket sätt är den rasistisk? (Programledaren) – Förstår du inte det? (Åkesson) – Nej. Den är inte det. Jag förstår inte på vilket sätt den skulle vara rasistisk. (Programledaren) – Du ställer folkgrupper mot varandra. (Åkesson) – Vilka folkgrupper då? (Programledaren) – Jag vet inte vad tanken är, men muslimerna beskrivs som en hord med barnvagnar. (Åkesson) – Nej, utan som jag sa, filmen beskriver den här konflikten. Det kan man göra på en massa olika sätt. Jag är som sagt ingen kommunikator. Det finns de i vårt parti som tycker att den här filmen var jättebra. (Programledaren) – Men du fick väl ge ditt godkännande? (Åkesson) – Och så finns det de... (Programledaren) – De frågade väl dig innan? (Åkesson) – Ja, ja. Jag säger naturligtvis att... (Programledaren) – Jättebra, kör på! Give them hell! (Åkesson) – Ja, alltså den här filmen gjorde ju att den här frågan uppmärksammades på ett sätt som den förmodligen inte hade gjort om vi inte hade visat den här filmen. Så är det ju.

(Programledaren) – Den lämnar ingen dålig eftersmak, tycker du? (Åkesson) – Nej, det får jag inte. (Programledaren) – Men att "gräshoppor" och "parasiter" inte låter bra, det förstår du? (Åkesson) – Ja, det förstår jag. Så uttrycker man sig inte. Jag såg inga gräshoppor i den här filmen i alla fall. (Programledaren) – Jimmie Åkesson, tack för att du kom hit. (Åkesson) – Tack så mycket.

ANMÄLNINGARNA

Inslaget har anmälts av ett stort antal personer som främst är kritiska till programledarens förhållningssätt men även till intervjuens utformning. Anmälarna anser sammanfattningsvis följande.

- Programledaren hade en väldigt nedlåtande attityd och mobbade Jimmie Åkesson. Det var extra allvarligt eftersom Jimmie Åkesson var sjukskriven.
- Programledaren avbröt Jimmie Åkesson så att han inte kunde försvara sig mot påhopp som han och partiet utsattes för.
- Programledaren tog upp gamla och irrelevanta uttalanden.
- Att flera av programledarens citat från partimedlemmar var lösrykta, obekräftade och felaktiga.
- Programledaren särbehandlade negativt Jimmie Åkesson genom att inte behandla honom på samma sätt som andra tidigare politiska gäster i programmet.
- *Skavlan* är ett underhållningsprogram där tittaren inte förväntar sig eller vill ha denna typ av kritiska intervjuer.
- Det var felaktigt och utgjorde mobbning att de andra gästerna gick ut innan Jimmie Åkesson intervjuades.
- Jimmie Åkesson och SD framställdes som rasistiska.
- Intervjun utgjorde hets mot folkgrupp mot sverigedemokrater.
- Intervjun utgjorde ett intrång i Jimmie Åkessons privatliv.

Två anmälare anser att visandet av SD:s valkampanjfilm från år 2010 gynnade SD och att budskapet i filmen utgjorde hets mot folkgrupp. De anser att programledaren borde ha bemött filmen hårdare.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

SVT vill inledningsvis informera om bakgrunden till Jimmie Åkessons medverkan i programmet.

Efter det att Jimmie Åkesson i ett öppet brev den 17 oktober 2014 meddelade att han kommer att vara sjukskriven en tid framöver, mejlade *Skavlan*-redaktionen partiet och framförde följande.

Vi läste precis Jimmie Åkessons öppna brev. När han känner sig redo att ge sin första intervju om detta, vill vi gärna att han gör det i *Skavlan*.

I slutet av mars 2015, veckan före inspelningen av det sista avsnittet av *Skavlan* för säsongen, kontaktade partiet redaktionen och gav besked om att Jimmie Åkesson nu var klar för medverkan. Det var då sedan länge beslutat att programmet denna vecka skulle spelas in i London, vilket sker regelbundet flera gånger per säsong. Detta skulle bli den första intervjun med Jimmie Åkesson inför hans återkomst från sjukskrivningen. Att en etablerad partiledare sjukskriver sig på detta sätt är i sig en mycket ovanlig händelse av stort allmänintresse, men därtill ska läggas att det under hans sjukskrivning också inträffade en av de största politiska kriserna i svensk nutidshistoria. Hans parti hade medverkat till krisen genom att förklara att de var beredda att fälla varje regering som väljer att föra en politik som innebär ökad invandring. Mot denna bakgrund var det relevant att genomföra intervjun och att ställa frågor av både personlig och politisk karaktär. Nyhets-, informations- och allmänintresset för intervjun var självklart, men redaktionen bedömde också de personliga förutsättningarna mot bakgrund av den långa sjukskrivningen och den starka exponering som det innebär att medverka i ett intervjuprogram av det här slaget.

SVT fick klara och entydiga besked från partiet om att Jimmie Åkesson var redo att medverka i programmet och förutsatte att detta stämde. Vid en direktkontakt som redaktionen hade med Jimmie Åkesson personligen sa han att han ville berätta öppet om sjukdomen och att även hans psykolog var informerad om detta och hade inte några invändningar.

SVT såg ingen anledning att ifrågasätta vad Jimmie Åkesson själv, hans parti och hans behandlande psykolog ansåg om att medverka i programmet. Det ska tilläggas att Jimmie Åkesson är en av Sveriges mest erfarna partiledare och därmed mycket väl medveten om vad ett tv-framträdande innebär.

Med anledning av anmälningarna vill SVT framföra följande.

Programledaren hade en väldigt nedlåtande attityd och mobbade Jimmie Åkesson

- SVT delar inte åsikten och har svårt att förstå den sakliga grunden för kritiken. Under intervjuens första del som handlade om Jimmie Åkessons sjukdom var programledaren nyfiken och empatisk och gav gästen gott om utrymme för att ge sin egen beskrivning av sjukdomen och situationen.
- I den senare rent politiska delen av intervjun var programledaren vänlig i ton men skarp i sak på ett seriöst och kritiskt granskande sätt, vilket får anses vara ett relevant förhållningssätt när partiledaren för ett stort parti intervjuas om viktiga och allvarliga politiska frågor.

- Jimmie Åkesson själv kommenterade intervjun några dagar senare i Expressen med ”Jag känner mig inte särskilt förnedrad” och ”Det kändes bra och det kändes bra efteråt också.”.

Programledaren avbröt Jimmie Åkesson så att han inte kunde försvara sig mot påhopp som han och partiet utsattes för

- SVT anser att de frågor eller påståenden som programledaren bad Jimmie Åkesson bemöta var helt relevanta. Att en programledare avbryter en gäst är inget eftersträfvansvärt, men kan vara påkallat när gästen exempelvis inte verkar vara på väg att besvara den ställda frågan. Jimmie Åkesson fick dessutom möjlighet att svara på alla frågor.

Programledaren tog upp gamla och irrelevanta uttalanden

- I sitt öppna brev om sjukskrivningen framhöll Jimmie Åkesson det hårda klimatet i svensk politik som en av orsakerna till sin utbrändhet. Detta är ett klimat som många i samhällsdebatten menar att SD har bidragit till. Hur partiledaren själv ser på den beskrivningen måste anses vara en naturlig fråga. Partiet får fortfarande återkommande hantera rasistiska uttalanden från medlemmar och förtroendevalda. Detta leder ofta till uteslutningsärenden. Redaktionen ville veta om Jimmie Åkesson såg dessa uttalanden som ett uttryck för en partikultur. Programledaren valde därför medvetet citat från tiden både före och efter partiets nolltolerans mot rasism (oktober 2012).

Flera av programledarens citat var felaktiga

- Citaten med bland annat orden ”parasiter”, ”kackelackor”, ”gräshoppor” och ”judesvin” var hämtade från dagstidningarna Aftonbladet och Expressen. SVT har i sitt yttrande refererat till nyhetskällor för samtliga citat som programledaren läste upp.

Programledaren särbehandlade negativt Jimmie Åkesson genom att inte behandla honom på samma sätt som andra tidigare politiska gäster i programmet

- Innan programmet sändes kritiserades SVT och *Skavlan* från flera håll i debatten för att Jimmie Åkesson över huvud taget skulle tillåtas gästa studion. Detta förhållningssätt från kritikerna strider enligt SVT:s uppfattning mot demokratiska spelregler, publicistiska principer och public service-uppdraget.
- Programledaren behandlade Åkesson likvärdigt med andra politiska gäster såsom Stefan Löfven (december 2014), Carl Bildt (oktober 2011), Håkan Juholt (december 2011) och Siv Jensen (februari 2014). Som dessa exempel visar kan temperaturen skifta inom en och samma intervju. Som i andra medier utformas intervjun beroende på aktualitet och kontext. En politiker kan alltså behandlas olika vid olika tillfällen.

- Carl Bildt har exempelvis blivit intervjuad om sin stora kärlek och nästa gång om sina kritiserade oljeaffärer. När Norges statsminister Erna Solberg var gäst i januari förberedde redaktionen en hård politisk intervju men ändrade tematiken i sista stund med anledning av terrorattentatet mot Charlie Hebdo. Det är alltså aktualitet, kontext och ämne som avgör hur intervjun utformas. Invandring och integration skapar generellt en starkare laddning i intervjusituationen än många andra ämnen, men programledaren lyckades här balansera intervjun så att både frågorna och svaren gav intressant information till publiken.

Skavlan är ett underhållningsprogram där tittaren inte förväntar sig eller vill ha denna typ av kritiska intervjuer

- *Skavlan* är ett aktualitets- och underhållningsprogram med stor spännvidd. Såväl politik och ekonomi som forskning, kultur och nöje har sina givna platser i programmet.
- *Skavlan* ska underhålla, engagera och informera i god public service-anda. Om man summerar de gäster som medverkat genom åren framstår den profilen mycket tydligt. Intervjun med Jimmie Åkesson ligger väl inom dessa ramar.
- När det gäller publikens förväntningar är programmet mycket väl inarbetat, både när det gäller format och mix. Det stora antalet tittare som följer programmet varje vecka är ett kvitto på att redaktionen hanterar förväntningarna väl.

Det var felaktigt och utgjorde mobbning att de andra gästerna gick ut innan Jimmie Åkessons intervjuades

- Eftersom en annan av gästerna, Gunhild Stordalen, också hade en historia som handlade om en sjukskrivning, ville redaktionen ha dessa båda gäster i varsin ände av programmet. Genom detta upplägg fick de var för sig utrymme för att berätta om sin egen situation.
- SVT ansåg det viktigt att intervjun med Jimmie Åkesson skulle göras på svenska. Att han satt ensam tillsammans med programledaren berodde på att övriga gäster inte pratade svenska samt att Gunhild Stordalen inte kunde stanna längre på grund av ett annat åtagande.

Jimmie Åkesson och SD framställdes som rasistiska

- SVT ställer sig frågande till påståendet eftersom programledaren enbart använde officiella partiformuleringar eller citat från enskilda medlemmar, både aktiva och uteslutna.

Visandet av SD:s valkampanjfilm från år 2010 gynnade SD och att programledaren borde ha bemött filmen hårdare

- SVT anser att det var påkallat att visa ett avsnitt ur filmen för att åskådliggöra SD:s partibudskap och för att illustrera och diskutera SD:s partikultur. Hanteringen av kampanjfilmen låg inom ramen för det övergripande balanserade tilltalet i intervjun.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Granskningsnämnden får pröva en fråga om intrång i privatlivet endast om den person som berörs skriftligen medger det. Något sådant medgivande finns inte i detta fall.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden tillämpar bestämmelserna i radio- och tv-lagen och i programföretagens sändningstillstånd. Det ingår inte i nämndens uppgift att pröva frågor om hets mot folkgrupp. Anmälarnas kritik lämnas därför utan åtgärd i detta avseende.

Granskningsnämnden har i sin praxis godtagit att en programledares frågor kan ha en provokativ karaktär och har beaktat att en programledares uppgift vid intervjuer är att – genom ett kritiskt förhållningssätt – tydliggöra den intervjuades ståndpunkt. Nämnden anser inte att programledarens förhållningssätt eller uttalanden i inslaget medför att inslaget strider mot kravet på opartiskhet. Vad anmälarna anför om att Jimmie Åkesson var sjukskriven vid tidpunkten för intervjun och att *Skavlan* är ett underhållningsprogram ändrar inte den bedömningen.

Nämnden anser inte att det förhållandet att programledaren återgav uppgifter som publicerats i tidningsartiklar medför att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Inte heller det förhållandet att SD:s valkampanjfilm visades eller vad anmälarna i övrigt anfört medför att inslaget strider mot de bestämmelser som gäller för programverksamheten.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Maria Edström, Leif Hedman, Jan Holmberg, Nedjma Chaouche, Dag Mattsson och Ulrika Hansson efter föredragning av Johannes Wik.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Johannes Wik